ÇUKUROVA DELTASINDA ARAZİ KULLANIMI VE İNSAN ORTAM İLİŞKİSİ

SONUÇ

Çukurova'nın jeomorfoloji, hidroğrafya, iklim, toprak özellikleri ve insan faaliyetleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bu araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmış ve önerilere de sonuç içinde yer verilmiştir.

Çukurova isminin tarımla özdeşleşmesi fiziki coğrafyanın sağladığı olanaklardan gelmektedir. Türkiye kıyı ovalarıyla karşılaştırıldığında bu olanaklar diğerlerine göre üstünlük göstermektedir. Tektonizma Türkiye'nin bu kıyı ovasının sınırlarını en büyük olarak belirlemiştir. Jeomorfolojik evrim kısa mesafede değişiklik göstermeyen sade bir yer şekli oluşturmuştur. Jeomorfolojinin ana yer şekli tektonik kökenli sübsidans karakterli alüvyal dolgulu delta ovasıdır. Alüvyal dolguyu bağımsız üç büyük akarsu (Seyhan, Ceyhan, Tarsus) ve çok sayıda derenin aşınım sonucu taşıdığı malzeme oluşturmuştur. Çukurova bu akarsuların eseri olarak oluşmuş Türkiye'nin en büyük ve tek bütünleşik deltasıdır. Kıyı jeomorfolojisinde kıyı oku, kıyı kordonu, lagün, bataklık, kumul, nehir ağzı ve plajlar yer alır. Akarsu ağızlarında üçgen şekilli büyük deltalar oluşmamış, derinliğin az olması ve akıntıların etkisiyle kıyı okları ve kıyı kordonları, bunların arkasında lagünler oluşmuştur. Çukurova'da alüvyal topraklar % 72.1 oranında alan kaplamaktadır. Kuaterner yaşlı alüvyon depolar üzerinde oluşan bu topraklar tarım için en uygun toprak gurubudur.

Akdeniz ikliminin etkisi altında bulunan Çukurova'yı Türkiye'nin batı Akdeniz ovalarından (Dalaman, Eşen, Fenike, Demre, Aksu, Alanya vb. ovalar) ayıran özellik sıcaklıkların batıya göre daha az olmasıdır. Fakat yaz aylarında Basra alçak basıncının etkisi altına giren delta ovasında sıcaklıklar artmaktadır. Kış mevsiminde ise Azor yüksek basıncı ve İzlanda alçak basınç farkının ortalama bir durumu olarak kendini belirgin olarak gösteren Kuzey Atlantik Salınımı (NAO) sıcaklıkların artmasına neden olmaktadır. Bu özellik tarımı bütün yıla yaymış ve Çukurova'yı yılın her ayı ürün alınabilen bir ova yapmıştır. Alçak kesimlerde sıcaklıkların yüksek olması Çukurova'da yaylacılık faaliyetinin yüzyıllardır

yapılmasının nedenidir. Yaz aylarında sıcaklığın delta batısına göre daha düşük olması Çukurova kıyılarını batı Akdeniz (Antalya) kıyıları kadar kitle turizmine açılmaktan korumuştur (Mersin-Erdemli arası kıyı bölgesi hariç). Turizm faaliyetlerinin batıya göre daha az yapılmasının iklim özelikleri dışında diğer bir nedeni de Çukurova kıyılarında yer alan lagünlerin koruma alanı statüsünde olmasıdır. Böylece kumsallar yoğun turistik tesislerle kaplanmaktan kurtulmuş, özellikle lagünler çevresinde bu durum kıyı ekosisteminin korunmasında etkili olmuştur.

İklim-insan ilişkisinde Çukurova halkı yazın maksimum sıcaklara dayanabilmek için geleneksel olarak yaylalara çıkmaktadır. Fakat 1980 yılından itibaren Türkiye'de deniz turizminin gelişmesi özellikle çocukları ve gençleri kıyıda tutmaktadır. Bununla ilgili olarak da kıyıda Erdemli- Mersin arasında, Yumurtalık ve Karataş'ta yazlık konutlar artmıştır. İklim yöre insanı için deniz turizmine uygun olmakla beraber yaz sıcaklıkları birkaç derece daha düşük olan Batı Akdeniz kıyıları kadar yatırımcıların ilgisini çekmemiştir. Bu durum Çukurova kıyılarını Antalya kıyıları kadar büyük turizm tesislerinden uzak tutmuştur.

Deltada kızılçam ormanlarının tahrip edildiği alanlarda maki formasyonu karşımıza çıkmaktadır. Bitki örtüsü tahribatı tarımsal amaçlı yer açmak ve hayvanların aşırı otlatılması sonucu meydana gelmiştir. Sadece Yumurtalık'ta yer alan Halep Çamlığı delta içinde kalan önemli doğal türlerden biridir. Bozulmaya uğrayan orman alanlarının otlatma yapılması ve tarım alanlarına dönüştürülmesini engellemek için bu alanlar koruma altına alınmalı, tarıma uygun olmayan alanlar ve degredasyona uğrayan araziler yeniden ağaçlandırılmalıdır.

Çukurova insanlık için yerleşmeye çok uygun olanaklara sahiptir. Konumu açısından uygarlığın ilk kentlerinin kurulduğu Doğu Akdeniz ve Mezopotamya'ya yakın olması, Toros Dağlarında Kilikya kapılarından Gülek Boğazı'yla Anadolu'ya, deniz yoluyla diğer Akdeniz kıyılarına bağlanması ovayı geçiş ve yerleşme alanı yapmıştır. Bir diğer etkende ovanın kuzey kısmının az eğimli inşaat için kolay bir kent kurulması için uygun zeminidir. Seyhan nehri su kaynağıyla jeomorfoloji ve hidroğrafya Adana kentinin kurulup gelişmesini sağlamıştır. Her yönden istilaya açık olan Çukurova'da yerleşmelerin güvenliği tepelere kurulan kaleler zinciri ile sağlanmıştır.

Çukurova, 227 km'lik kıyısının yaklaşık 110 km'si boyunca lagünlerle kaplı olması ve deniz derinliği uygun olmaması doğu ve batı ucu dışında kıyıda liman inşası için uygun özellikler göstermez. Bu durum kıyıyı Mersin- Yumurtalık arasında liman ve yerleşmeden uzak tutmuştur. Bu kıyı yapısı Mersin kentinin kuruluş nedenidir. ABD'de iç savaş nedeniyle bu ülkede pamuk ithal edemeyen İngiltere Çukurova'da pamuk tarımı yapmaya başlamıştır. Deniz yoluyla ürünlerin ithali için limana ihtiyaç duyulması nedeniyle deltanın batı kısmı (Mersin

kıyısı) liman yapımına uygun alan olarak seçilmiştir. Burada kurulan liman Çukurova'nın Adana'dan sonra ikinci büyük kenti olan Mersin'i ortaya çıkarmıştır.

Çukurova'da yerleşim alanları tarıma uygun alanlar üzerinde genişleme göstermiştir. 1990 yılında yerleşim alanları 10.163 ha iken 2018 yılında 16.920 ha olmuştur. Deltada arazi yetenek sınıflarına göre I., II., III. ve IV. arazi sınıfı içinde yer alan tarıma uygun alanlarda bu gibi yapılaşmanın önlenmesi, yeni yerleşme ve sanayi alanlarının verimli tarım arazileri dışında tarıma uygun olmayan alanlara kaydırılması sağlanmalıdır.

İklim, toprak ve su kaynakları açısından tarıma çok uygun olmakla beraber Çukurova'da yoğun tarım son 100 yılın eseridir. Bunun nedeni 3 büyük akarsuyun Toroslar'da ikbaharda karların erimesi ve yağışların neden olduğu sel ve taşkınların ovada oluşturduğu sazlık, bataklık ve sulak alanlardır. İnsan ancak 19.yüzyılda bu alanları kurutarak kısmen kontrol altına almıştır. Bütünüyle kontrol altına alınması ise barajların kurulmasıyla 20.yüzyıl başlarında olmuştur. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçen Akdeniz iklim özelliklerinin hüküm sürmesi tarım toprakları verimli olan delta ovasında çok çeşitli tarım ürünlerinin yetişmesine olanak sağlamıştır. İklim-yer şekilleri ilişkisi, eğim koşullarının delta ovasında % 89.7'sinin 0-1° eğim aralıklarında olması, düz ve düze yakın olan delta ovası üzerinde tarımsal faaliyetlerin yoğunluğunu arttırmıştır.

Deltada yayılış gösteren alüvyal topraklar 206.9 ha ile % 72.1 alan kaplamaktadır. Bu topraklar arazi kullanım özellikleri bakımından tarımsal faaliyetlerin yapılması için oldukça elverişli şartlara sahiptir. Ortalama yükseltisi az olan kıyı ovasında diğer fiziki faktörler de, iklim, toprak şartları, su kaynakları, akım özellikleri gibi tarımsal faaliyetlerin türünü etkilediği gibi, özellikle fiziki özelliklerden toprak özellikleri arazi birimlerinin tanımlanması ve sınıflandırılmasında en önemli özellik olmuştur. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı toprak etüdünden elde edilen sonuçlara göre delta ovası 2072.5 km² tarıma uygun elverişli araziye sahiptir. Delta alanının 609.8 km²'si ise toprak işlemeli tarıma uygun olmayan araziler içinde yer almaktadır.

Barajların da yapımıyla Çukurova Türkiye tarımsal üretiminde önemli bir yer tutmaktadır. Deltada akarsulara bağlı sulama kanalları ve barajlar dışında tarım alanlarının sulanmasında yeraltı suyundan faydalanılmaktadır. Yumurtalık Ovası 12.9 m³/yıl, Aşağı Seyhan Ovası-Karataş ise 500 m³/yıl, Berdan Ovası, Mersin-Limonlu (Lamas) Çayı arası sahil ovaları 148 m³/yıl, Mersin-Erdemli arası 37.8 m³/yıl, Mersin-Efrenk sahil ovası ise 3 m³/yıl yeraltı suyu potansiyeline sahiptir. Deltada tarımsal alanların sulamasında yeraltı suyundan yararlanmak için açılan kaçak kuyular tespit edilmelidir. Tarımda yanlış sulama tekniklerini engellemek için tarımda çalışanlara tarımsal destekler sağlanmalıdır. Tarımda açık kanal

sulama teknikleri terkedilmeli, yerine basınçlı sulama veya pompaj tekniği ile sulama teknikleri kullanılmalıdır. Böylece kaçak ve sızma, buharlaşma ile kaybedilen su miktarı önlenmiş olacaktır. Sulamada kullanılan eskiyen açık su kanalları yenilenmelidir. Su varlığının korunması deltada yer alan su yapılarının sürdürülebilirliği ve tarımsal faaliyetler için önemlidir.

Arazi örtüsü değişimlerine bağlı olarak sulanabilen tarım arazisi yıllar arasında artış gösterirken, sulanamayan tarım arazileri ise azalış göstermiştir. 1990 yılında 208.090 ha olan sürekli sulanan araziler, 2018 yılına gelindiğinde 150.158 ha'na daralmıştır. Sulanmayan araziler 1990 yılında 9.043 ha, 2018 yılında ise 3.854 ha ile oldukça azalma eğilimindedir. Sulanabilen arazilerde meydana gelen azalmanın ana sebebi yerleşim alanları, endüstri alanları ve ulaşım alanlarının artış göstermesinden kaynaklanırken, sulanmayan arazilerin azalmasında en önemli etken var olan sulama projeleri ve sulama birliklerinin kurulmasıdır. Sulanabilen tarım alanlarında meydana gelen azalma da delta ovasında bataklıkların kurutularak tarım alanlarına dönüştürülmesi, kumul alanlarına toprak dökülerek yeni tarım arazisi kazanılması, Seyhan Baraj Gölü ve Çatalan Barajı çevresinde doğal bitki örtüsünün tahrip edilmesi ile tarımsal faaliyetlere açılması gibi yanlış arazi kullanım uygulamaları etken olmuştur.

Türkiye tarımında Çukurova pek çok ürün üretiminde öncü durumundadır. Türkiye karpuz üretiminin % 20'si, soya ürününün % 62'si, turunçgil üretiminin % 30'u, kavunun % 12'si marulun % 23'ü Çukurova'dan sağlanmaktadır. Çukurova iklim ve toprağında Türkiye içinde çay ve fındık dışında hemen hemen bütün ürünler yetişebilmektedir. Mersin'de 2000 kahve fidesiyle ile kahve tarımı başlamıştır (2016). Çukurova'nın geçmişte sembolü olan "beyaz altın" olarak tanınan pamuk yüksek girdi (mazot, gübre, ilaç) ve düşük gelir nedeniyle pamuk ekim alanlarında % 7.9 oranında azalma görülmektedir. Pamuğun ekim alanını Türkiye'nin hemen hemen her yerinde yetişebilen "sarı inci" adı verilen mısır almaktadır (Türkiye üretiminin % 18'i). Mısır daha az ilaç isteği olmakta ve üretimi kolaydır. Türkiye'nin tekstil ihracatındaki yeri açısından hükümet politikası olarak pamuk üzerinde üreticinin yükünü azaltacak tedbirler alınarak Çukurova'da pamuk ekiminin tekrar canlanması gerekmektedir. Tarımda uygulanan anız yakma işlemleri toprağa zarar vermekte ve havayı kirletmektedir. Anız yangınlarına son verilmesi için gerekli teknik aletin çiftçilere sağlanması ya da alımı için maddi olarak kolaylıklar sağlanmalıdır.

Sanayiciler de inşaat kolaylığından dolayı ovaları tercih etmektedir. Ayrıca ovada su kaynağı kolaylığı Adana kentinin varlığı, Mersin limanı, karayolu ulaşımının sağlanması, sanayicileri de Çukurova'ya çekmiştir. Araştırmanın sonucuna göre sanayi alanları 1990 yılında 3.551 ha, 2018 yılında ise 6.897 ha'dır. Organize Sanayi Bölgeleri tarıma uygun topraklarda

kurulmamış olmakla beraber gıda sanayi dışında kimya vb. sanayilerin yer alması atıklarının tarıma olumsuz etkileri açısından önemlidir. Adana Seyhan ilçesi doğusunda Sarıçam yerleşmesinde yer alan Adana Hacı Sabancı OSB ve Mersin Tarsus OSB ve diğer sanayi kuruluşları ve yerleşmeler toprak ve suyu atıkları ile kirletmektedirler. Yeraltına sızan kötü atıklar tarım toprağına ve tarımsa sulamada kullanılan nehir suları ve yeraltı sularına karışmaktadır. Ayrıca tarımda kullanılan zirai ilaçlar ve benzeri maddeler toprağa zarar vermektedir. Adana Yumurtalık'ta yer alan atık su arıtma tesisi, Ayaş Deresi drenaj alanı olmak üzere faaliyettedir. Katı atık bertaraf tesisleri sızan suları engellemeye yeterli olmadığı için Ceyhan havzasını kirleten sanayi katı atıklarından sızan kirli su ile kirlenmektedir. Sanayi alanlarında atık su tesisleri mevcut olmasına rağmen yeterli gelmemektedir. Bu nedenle katı atık arıtma tesislerinin arttırılması, bu tesislerde sızmaların önlenmesi için yerel yönetimler tarafından var olan korunma hizmetlerine ek olarak gerekli yasal önlemlerin alınması gerekmektedir.

Çukurova'nın tarımsal verim dışında bir diğer önemi Orta Doğu petrol rezervlerine ve petrol üreten ülkelere yakın olması nedeniyle stratejik konumudur. Orta Doğu petrollerinin denizyolu ulaşım hattı üzerinde ve en yakın konumdadır. Çukurova'da Seyhan deltasının liman kurulması için uygun olmaması Çukurova kıyısını büyük liman tesislerinden korumuş ve getireceği sorunları önlemiş bunun yerine genel kargo, kuru yük ve sıvı yük limanı olarak Mersin kıyısı, petrol limanı olarak Ceyhan kıyısı seçilmiştir. Burada eski adı BOTAŞ yeni adı Ceyhan limanı önemli bir petrol limanıdır. Bakü-Ceyhan boru hattıyla petrol bu limana aktarılmaktadır. Ceyhan-Kırıkkale ham petrol boru hattı Orta Anadolu Rafinerisinin ihtiyacını karşılamaktadır. Bu kısım Çukurova'nın doğu ucudur ve tarım arazilerinin dışında olmakla beraber buraya yapılan yatırımlar Çukurova'yı etkilemektedir. Ceyhan Enerji Bölgesi olarak adlandırılan bu kıyıda termik santraller kurulmaktadır. İlk olarak Yumurtalık-Sugözüne kurulan termik santralden (2003) sonra Ceyhan kenti ile Yumurtalık arasına yeni 13 termik santral projeleri planlanmıştır. Sugözü kumsalıda ithal kömürle çalışacak olan Hunutlu termik santral inşaatı devam etmektedir (2020). Kömürle çalışacak olan bu santrallerin özellikle baca gazları insan sağlığı ve tarım üzerinde olumsuz etki yapacaktır. Bu kumsal aynı zamanda *caretta caretta* deniz kaplumbağalarının koruma alnıdır. Dünyada tarım ve gıdanın çok önemli olduğu günümüzde Çukurova'da fosil yakıt kömüre dayalı yatırım yapılmamalıdır. Bunun yerine yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş enerjisine yönelmelidir. Çukurova güneşli günler sayısı (300 gün/yıl) ,yıllık güneşlenme süresi 2953 saat/yıl ve metrekareye düşen ışın şiddeti (yılda ortalama 1650kWh) açısından güneş enerji santralleri için uygundur. Adana'da 10 sanayi tesisi elektriği güneş enerji santrallerinden (GES) elde etmektedir. Ovanın Mersin tarafı için ise

2 yatırım projesi planlanmıştır. Rüzgâr enerji santrali(RES) için ovanın batısı uygundur, Mersin'de bir santral 2009 yılında işletmeye alınmıştır. Geleceğe yönelik projelerin Çukurova'da tarıma etkisi göz önüne alınmalıdır. Çukurova'nın doğu ucu Ceyhan petrol ve doğalgaz enerji hatlarının kesişme noktası olarak Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi kurulma çalışmaları devam etmektedir. Plastik hammaddesi polipropilen üretim tesisi ortak yatırım olarak (Türk-Cezayir) inşaat başlama aşamasındadır (2020). Ayrıca 1 petrol rafinerisi kurulacaktır. Doğu Akdeniz'de sondaj faaliyetleri olumlu sonuçlanırsa bu alana yatırımla artacaktır. Çukurova'da tarım, petro kimya sanayi, kömür yakıtlı termik santrallerden büyük zarar görecektir.

Arazide eğim ve yükselti özelliklerine bakılarak arazi kullanım kabiliyet sınıfları karşılaştırıldığında deltada 0-1° eğim aralığında olan alanlar deltanın % 89.7'sini kapladığı gözlemlenmektedir. Bu alanlar yükselti basamaklarına göre deniz seviyesinden 30-40 metrelere kadar olan aynı zamanda arazi kabiliyet sınıfları bakımından I. II. III. ve IV. sınıf araziler olan tarıma elverişli arazilerin bulunduğu alanlara denk gelmektedir. Eğimin 2° -3° olduğu alanlarda yükselti değerleri 40-60 metrelere denk gelmektedir. Bu alanların deltada % 11,2 olduğu ve arazi kullanım kabiliyet sınıfları bakımından V. VI. ve VII. sınıf toprak işlemeli tarıma elverişsiz arazilere denk geldiği gözlemlenmektedir. Eğimin 3°-4° ve 4°-31.6° olduğu alanlar ise yükselti basamakları bakımından 60-142 metreler arasına denk gelmektedir. Bu alanlar arazi kullanım kabiliyet sınıfları bakımından VIII. sınıf araziler tarıma elverişsiz alanlar içine girmektedir. Bu alanlarda eğim ve erozyona bağlı, Seyhan, Ceyhan ve Berdan Nehri'ndeki taşkınlara bağlı zararlar ve yükseltiye bağlı olarak iklim şartlarının elveriş olması arazi kullanımını sınırlandırmaktadır.

İnceleme alanında eğim, yükselti ve arazi kullanım özellikleri karşılaştırıldığında, eğimin 0-1° olduğu alanlar ve eğimin 2° -3° olduğu alanlar yükselti bakımından 60 metrelere kadar çıkmaktadır. Yükseltinin 0 ile 60 metrelere aralığında olduğu alanlarda tarım alanları, yerleşim alanları, göller, kumul alanları, bataklıklar, sanayi alanları, ulaşım yolları, göletler, lagünler, akarsular ve bazı alanlarda bitki örtüsü yayılış göstermektedir. Arazi kullanımı bakımından orman, maki ve garig alanları 60 metrelerden sonra yoğunlaşmaktadır.

Eğimin 0-1° aralığında olduğu alanlarda yer alan alüvyal topraklar ve alüvyal sahil toprakları, I., II., III., ve IV., sınıf arazilerin yer aldığı alanlara denk gelmektedir. Alüvyal topraklar tarımsal alan olarak kullanım potansiyeli yüksek olan topraklardır. Eğimin arttığı 3°-4° ve 4°-31.6° arasında olduğu alanlarda ise kahverengi orman toprakları, dağ eteklerinde kolüvyal topraklar, rendzinalar tarımsal değeri olmayan topraklardır. Bu topraklar ormanlık alanlar ve ormanların tahrip edildiği yerlerde ve erozyon sonucu taşınmış alanlarda maki alanı

olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu alanlar VII. ve VIII. sınıf araziler olarak deltada tarıma elverişsiz topraklar olarak yer almaktadır.

1990, 2000, 2006, 2012 ve 2018 yılı Corine verilerine bakılarak tespit edilen arazi örtüsü değişimlerinde sulanan tarımsal alanların arttığı, fakat bu alanlarda devamlı olmayan şehirsel yapının 44.1 km², devamlı şehir yapısının özellikle 2012-2018 yılı arasında 10.55 km² artış yaşadığı gözlemlenmektedir. Endüstri ve ticaret merkezlerinin kapladıkları alanların 1990-2018 yılı arasında 33.3 km artış yönünde değişime uğradığı görülmektedir. Endüstri ve ticari alanlara ait OSB lerin tamamı arazi yetenekleri bakımından I., II., III. ve IV. sınıf araziler üzerinde yer almamasına karşın ticari faaliyetlerin geliştirilmesine yönelik çalışmalar ve yeni düzenlenen projeler kapsamında endüstri ve ticari alanların önümüzdeki yıllarda I., II., III. ve IV. sınıf tarıma uygun alanların içinde kalacağı açıkça söylenebilmektedir. Arazinin yanlış kullanımı deltada geri dönüşü olmayan hataların ortaya çıkmasına çevrenin bilinçsiz kullanımına neden olmaktadır.

Deltada arazi kullanım potansiyeli bakımından var olan doğal değerlerin kullanımında yani arazi kullanımı ve arazi yetenek sınıfları arasında bir uyumsuzluk söz konusudur. Ortaya çıkan bu sonuç deltada arazi kullanımında mevcut arazi potansiyelinin doğru kullanılmadığını göstermektedir. Verimli tarım arazileri üzerinde gelişme gösteren yerleşmeler ve sanayi alanları bunun en güzel örneğidir.

Deltada arazi kullanımı bakımından diğer alanlar içinde yer alan tarıma uygun olmayan alanlarda tarımsal faaliyetler sürdürülmektedir. Çukurova Deltası kıyısı boyunca lagünler çevresinde yer alan kumul alanlarında, bataklıklarda, Ceyhan Nehri'nin kopmuş menderesleri üzerinde kurutma, doldurma işlemleri sonucu yapılan tarımsal faaliyetler de lagünler ve çevresinin doğal dengesinin bozulmasına neden olmaktadır.

İnsanın jeomorfoloji üzerinde etkisi en fazla kıyıda görülmektedir. Lagünler çevresinde kumullar ve bataklık alanlar tarıma uygun olmamasına rağmen tarımsal alanlara çevrilmiştir. Lagünler çevresinde bataklıkların kurutulması, kumul alanlarının tarım alanlarına dönüştürülmesi veya inşaat malzemesi olarak kumul taşınması, kaçak avlanma gibi kötü kullanımlar devlet tarafından kontrol altına alınmalıdır. Çukurova Deltası kıyılarında yer alan önemli sulak alanlar olan Akyatan, Yumurtalık, Ağyatan, Tuzla ve Dipsiz Lagünü'nde meydana gelen ötrofikasyon ve siltasyonun önlenmesi için sulak alanlarda eski yönetim planları gözden geçirilerek yenilerinin uygulamaya konulması gerekmektedir.

Kıyıda özellikle Erdemli, Karataş ve Yumurtalık sahillerinde akarsuların denize döküldükleri yerlerde suya doymuş alüvyal ova üzerinde kurulmuş olan turistik siteler ve yazlıklar kıyı bölgesindeki doğal sürecin işleyişini aksatmaktadır. Kıyılarda turizm

faaliyetlerine bağlı olarak yer alan plajlarda kum kaybını önlemek için yapılan yapay setler, ticari faaliyetlere bağlı olarak limanların varlığı, derelerde ıslah çalışmaları, kıyının şekillenmesi ve gelişmesini engellemektedir. Kıyılarda Kıyı Kanunu'na aykırı yapılaşmalar kıyının doğal görünümünü bozmaktadır. Mevcut yerleşme ve sanayileşmeye bağlı su kirliliği özel korum alanları olan lagünler ve çevresinde flora ve faunaya zarar vermektedir. Akyatan ve Yumurtalık Lagünleri kumsalı boyunca deniz kaplumbağaları (Caretta Caretta) ve Mavi Yengeçler su kirliliğinden ve kıyıdaki yapılaşmadan dolayı zarar görmektedir. Erdemli-Mersin arası sahil boyunca tarıma elverişli olan alanlar üzerinde eskiden narenciye bahçeleri yer alırken günümüzde daha çok yerleşme alanları, sanayi tesisleri ve yollar yer almaktadır. Kıyı boyunca 'Kıyı Kanunu' gereği uygun olmayan alanlarda yapılan yapılaşmalar yıkılmalı, resmi olmayan yollarla yapılan kaçak yapılaşmaya yerel yönetimler tarafından izin verilmemelidir.

Çukurova 2017 yılında 'Büyük Ova' olarak tarımsal sit alanı ilan edilerek korunmaya alınmasına rağmen bitişiğinde enerji bölgesi kurulması bir çelişki oluşturmuştur. Dünyada COVİD 19 virüsünün bütün dünyayı etkilemesi gıda sektöründe ithalat ve ihracat kısıtlamaları her ülkenin gıda konusunda kendisine yetmesi gerekliliğini gözler önüne sermiştir. Pandemi açısından dünyada en önemli sektör tarım ve gıda sektörü olmuştur. Çukurova'yı bu açıdan da değerlendirmek gerekir.